

PARLAMENTU ITALIANU

Lei de su 15 de nadali de su 1999

"Normas in cristione de amparu de is minorias limbísticas istóricas"

Publicada in sa Gazeta ufficiale n° 297 de su 20 de nadali de su 1999

Articulu 1

1. Sa limba ufficiale de sa Repúbbrica est s' italianu
2. Sa Repúbbrica, chi tenet s' impita de avalorai sa limba e sa cultura italiana, avalorat in paris, fintzes sa cultura e is limbias inditadas e amparadas de custa Lei.

Articulu 2

1. Faindhe comenti narat e cumandat s' art.6 de sa Costituzione e in cuncordu cun is printzípius de prus importu istabbilius de is Organismos Europeos, sa Repúbbrica amparat sa limba e sa cultura de is popolatziones albanesas, catalanas, tedesca, gregas, islovenas e croatas, de cussas chi foedant su frantzesu, su francu-proventzale, su friulanu, su ladinu, s' ocitanicu e su sardu.

Articulu 3

1. Is làcanas de su logu inue si depent ponni in pràtica is normas de amparu po is limbias de minoria créfias e cumandadas de custa Lei, depent essi postas de is Consiglios Provinciales apustis de du aere preguntau a is comunes chi tenet interussu, po mesu de una domanda chi depet essi presentada assumancu de su 15 % (bindighi po chentu) de sa genti allistrada in is listras eletorales e chi bivint po sempri, intra de làcanas de su Comunu o de unu tertzu de is consiglieris de su Comunu etotu.
2. Si non due funt peruna de cussas cunditiones inditadas in su comma 1 de custu articulu e si intra de làcanas comunales due bivint etotu genti chi foedat is limbias immentuadas in s' art. 2, si podent ponni in pràtica etotu is normas de amparu, si sa genti, chi benit preguntada po mesu de is trastos inditaos de is Istatutus e de is Regulamentos comunales, faet a iscriri ca est de acordu.
3. Candu de is limbias minoredhas immentuadas in s' articulu 2 (duos) ndhi funt semenaus is logus de Provincias o Regiones diferentes, is Comunidades podent fàiri nasci in paris, organismos chi is entes de logu depent reconnosci.

Art.4

1. In is asilos de is Comunes, chi s' agatant aintru de is làcanas inditadas in s' art. 3, si depet imparai a is piciocheddos paris cun sa limba italiana, fintzes sa limba de minoria. In is iscolas elementares e in is iscolas medias si depet impreai puru sa limba de minoria comente mezu de imparu.
2. Po fàiri imparai is limbias de minoria, totus is iscolas, comenti narat e cumandat s'art, 3 comma 1 de custa Lei, arrispetande s'autonomia didatica istabilia de s'art 21 comma 8 e 9 de sa Lei de su 15 martzu 1997 n. 59, in s' ora de iscola previdia de s' Istadu po is iscolanos e po su traballu de is maistos, delíberant, fintzes assua de is consigios e de su chi charent is babbos e sa mammas de is iscolanus,, comente fàiri imparai sa limba e sa cultura de sa comunidade de logu, inditande fintzes comente depent essi seberaos is maistos.

3. Is matessis iscolas immentuadas in su comma 2 e in s'art. 21, comma 10 de sa Lei 15 martzu 1997 n. 59 a sa sola o a sótzui, podent fintzes fàiri iscola a sa genti manna. In sa pràtica de s'autonomia de crica e de isperimentatzione, comente narat s' art.21 comma 10, is iscolas si leant s' impita a solis o in sótzui, de promovere istudios assua de is limbas e de is tradizionis culturales de is minorias limbísticas reconotas de is art. 2 e 3 de custa Lei e de fàiri atividades de imparu de custas cosas a is maistos. Po custos iscopos is iscolas podent fàiri fintzes conventziones comente narat e cumandant s' art. 21, comma 12 de sa Lei n° 59 de su 1997, giai immentuada.
4. Totus is impitas previdias in is comas 2 e 3, funt fatas de is matessis iscolas po mesu de is maistos chi funt a dispositzione e cun sa fiantza arrècia cunforma a s'art. 21, comma 5 de sa Lei 15 martzu 1997 n.59 e cun totus is risorsas chi si podet arremonire cun conventziones, previdindhe, intra is cosas prus de importu istabilias de su comma 5, cussas créfias e inditadas de custa Lei. Po partziri is risorsas inditadas in su comma 5 de s' art.21 de sa Lei n.59 de su 1997, si depent ponni in contu is prioridades in agiunta de custu comma.
5. Candu is babbus o is mannas andant a chi allistrai is figius a iscola, depent narri si dhi cheren fàiri imparai is limbas de minoria.

Art.5

1. Ispetat a su Ministru de s' Imparu Púbbricu, cun decretos cosa sua, ponni in craru comente depent essi fatas is cosas istabilias in s' art. 4, issu etotu podet promovi o fàiri progetos natzionales e de logu po s' istúdiu de is limbas e de is tradizionis culturales de cussos chi foedant is limbas de minoria riconnotas in is art. n.2 e 3 de custa Lei. Po fàiri totu custas cosas si podent ispendhere in unu annu, comintzandhe de su 1999, duos miliardos.
2. Su sestu de su decretu, aprontau comente cumandat su coma 1, chi depet essi arrecapitau a su parlamentu chi, intre 60 dies, depet fàiri a isciri ite ndhe pentzat su Consígliu permanente.

Art. 6

1. Cunforma a is articulos 6 e 8 de sa Lei 19 de santandria de su 1990 n.34, is universidades de sa Regionis chi tenent interessu, in s' arrispetu de s' autonomia issoro e cun su dinari chi podent ispendi, si pigant s' impita de cuncordare cursos de limba e cultura assua de is limbas immentuadas in s' art.2 po agiudai sa crica iscientífica e is atividades culturales amparadas de custa Lei.

Art.7

1. In is Comunes, cunforma a s'art.3, is cussiglieris podent impreai in is traballus de su consígliu e in is atóbios, sa limba de amparu.
2. Is dispositziones de su comma 1 balent puru po is cussiglieris de is comunidades montanas de is Províncias e de sa Regione si fessint chi intra làcanas issoro si agatant Comunes inue si foedant limbas postas in amparu assumancu de su 15% (bindighi po chentu) de sa genti.
3. Si capitat chi dhue siant cussiglieris chi non ischint foedai o chi non cumprendhent sa Limba amparada, issara depet essi garantia sa furiadura in italianu.
4. Si is paperis e is autos de usu púbbricu funt iscritos in tota e duas limbas, tenent valore giurídicu solu cussos iscritos in italianu.
- 5.

Art. 8

1. In is Comunes cunforma a s' art.3 su cussigliu comunale podet disponni, cun ispesas a

càrigu de su Comunu etotu, sa publicatzione in sa limba de amparu de is autos oficiales de s' istadu, de sa Regione e de is entes de logu, ammentandhe sempre ca solu is autos iscritos in italianu tenent valore giurídicu.

Art. 9

1. Francu su chi est prevediu in su art. 7, in is comunes immentuaos in s' art. 3, in is uficios de s' Amministratzione Pùbblica si podet foedai e iscriri cun sa limba de amparu. Custa Lei non pertocat is carabinieri e sa politzia.
2. Po ponni in pràtica a is cosas chi funt istabilias in su comma 1, is Comunes a sa sola o in sòtziu depent assigurai sa presentzia de genti chi ischit iscriri e foedai sa limba de amparu. Po custu est istituiu, de su Presidenti de su consíglu de is Ministros, comintzandhe de su 1999, unu tantu de dinari, 9.800.000.000 a s' annu. Custu dinari, chi est su límite prus mannu de ispesa, benit dividiu dogna annu cun unu decretu de su presidenti de su consíglu de is ministros apusti de aere inténdiu is amministratziones chi tenet interessu.
3. Sa limba de amparu podet essi impreada fintzes ainnanti de su giughe de paghe, cunforma a is disponimentos de s' art. 109 de su codighe de protzedura penale.

Art. 10

1. In is Comunes cunforma a s' art.3 de agiunta a is númenes oficiales de is logus is Consíglus comunales podent detzidere de chi torrai a ponni is númenes chi custos logos teniant apriu.

Art.11

1. Is tzitadinos chi funt in parte de una minorantzia limbística riconnota cunforma a is art. 2 e 3 e chi bivint in is comunes immentuaos in s' art.3, si tenet númenes o sambenaos chi funt istetios cambiaus innantis de s' intrada in vigore de custu lei, si tenet paperis validos, podent torrai a si fàiri ponni su nùmene e su sambenau issoro. Su riprístinu de su sambenau tenet valore fintzes po s'arencia si funt figios chi non apant cumpriu sos 18 annos, po cussos prus mannos balet solu si ant giau s' assensu.
2. In sa domanda si depet inditai su nùmene e su sambenau chi si cheret pigai, e depet essi presentada a su sindhigu de su comunu inue bivit su chi at fatu domanda, chi de uficiu, chi da faet arrecapitai a su profetu paris cun s' autu de naschida. Su profetu si totu andat bene pregonat unu decretu po torrai a su nùmene e a su sambenau de apriu. Po is membrus de sa propia famiglia, su profetu podet prevediri unu solu decretu. In casu de reietzione de sa domanda, si podet fàiri oposizione a su provedimentu intra 60 dies de sa comunicatzione cun ricursu a su Ministru de sa Dustítzia chi dètzidit apustis de aere inténdiu ite ndhe pentzat su Consizu de s' Istadu. Totu su procedimentu depet essi fatu debbadas intra noranta dies de sa domanda.
3. Is uficius de s' istadu tzivile depent marcare totus is cosas apustis chi si est postu in pràtica su chi narat custu articulu. Totus is atrus registrus e is atras listras depent essi curetzias de is uficius de su comunu etotu.

Art.12

1. In su cuntratu intre su Ministériu de is comunicatziones e su sòtziu de su servitziu radiotelevisivu pùbblicu si depent assigurai s' amparu po is limbis de minoria intra de lacanas inue funt foedadas.
2. Is regiones chi tenet interessu, si podent ponni de acordu e fàiri cuntratos cun su sòtziu de su servitziu pùbblicu radiotelevisivu o cun emitentes privadas po fàiri

trasmissiones in sa limba de amparu.

3. S' amparu de is limbas de minoria po cantu cumpetet a is comunicatziones de massa est de cumpetèntzia de is autoridades po sa garantzia de is comunicatziones comente narat e cumandat sa lei 31 de trìulas de su 1997, n. 249 a parte is funtziones de ghia de sa commissione de su parlamentu po s' incarreramentu zenerale e sa vigilanzia de is servitzios radiotelevisivos.

Art. 13

1. Is regiones a istatutu ordinàriu, in is cumpetèntzias issoro depent ponni is leis cosa insoru, in paris cun is cosas chi narat e cumandat custa lei assumancu si in custos logos non s' agatant giai leis de amparu prus mannu po is limbas de minoria.

Art.14

1. Fainde contu de su propriu dinari, is Regiones e is Províncias inue bivint pessones chi foedant is limbas immentuadas in s' art. 2 e is Comunes chi funt intra is lacanas de custas províncias podet fàiri fiantza a is agenzias de imprenta e a is televisiones privadas chi impreant sa limba de amparu e a totus is sòtzios chi tenet arreighinas fungudas in su territóriu chi chereant traballai po s' amparu de is limbas de minoria.

Art. 15

1. Is ispesas afrontadas da is entes de logu po ponni in mente a su chi narat e cumandat custa leze in s' art.5 comma 1 e in s' articulu 9 comma 2, funt postas a càrigu puru de s' istadu comintzandhe de su 1999 cun una ispesa de 8.700.000.000 a s' annu.
2. S' allistramentu in is bilàncius de is comunes de is previsiones de ispesas cunforma a su comma 1, depet essi fatu apustis chi su Presidenti de su Cunsígiu de is Ministros a dividu su dinari intra totus is comunes chi ant presentau domanda.
3. Su dinari benit giâu cunforma a su comma 2 apustis de sa rendicontatzione presentada de su comunu, inue si funt inditadas totus is aresonis de s' ispesa.

Art.16

1. Is Regiones e sas Províncias podent fàiri nasci, a càrigu insoru, istitutos po s' amparu de is tradizionis culturales e limbísticas de is pessones immentuadas in custa lei o ajuda is istituzziones chi giai si agatant.

Art.17

1. Is normas istibbilias de custa lei depent essi postas in pràtica intra ses meses de candu est intrada in vigore custa lei etotu, apustis de aere intèndiu is Regiones chi tenet interessu.

Art.18

1. In is Regiones a Istatutu Ispeciale cantu narat e cumandat custa lei, podet essi aplicau in s' arripetu de is istatutos insoru. Non podent essi toçadas is normas chi giai s' agatant in is matessi Regiones a Istatutu Ispeciale e in is Províncias Autònomas de Trento e de Bolzano.
2. Fintzes a s' intrada in vigore de is normas de atuatzione nadas in su comma 1, in is Regiones a Istatutu Ispeciale, inue non s' agatant giai normas de amparu po is limbas de minoria, si apricant is cosas dispostas da custa lei.

Art.19

1. Sa Repúbbrica prommovet cunforma a is cunventziones fatas fintzes cun Istados

istràngios, sa creschida de is limbas e de is culturas de s'art. 2, foedadas in terras istrangias si fessit chi sa genti de custas comunidades essit manténniu s' ammentu de sa cultura de is logos insoru.

2. Su ministeru de is afares Èsteros providet a fàiri is acordus cun atos istados po garantiri bonas cunditzones po is comunidades de limba italiana chi bivint in custas terras istrangias.
3. Su governu depet presentai dogna annu a su parlamentu una relata assua de is cosas chi si funt fainde po ponni in pràtica su chi narat e cumandat custu articulu de lei.

Art.20

1. A s' ispesa po ponni in pràtica custa lei, chi est de 20.500.000.000 comintzandhe de su 1999, si providit po mesu de aere abbaicu su tantu de dinari marcau in su bilànciu de is annus 1998- 2000, de sa previsionne de su " fundu ispeciale" de su Ministeriu de su Tesoro po su bilànciu e po sa programmatzione econòmica de su 1998, impreandhe 18.500.000.000 de liras de cantu fuit istetiu arregortu de sa Presidéntzia de su consígiu de is Ministrus, e 2.000.000.000 de liras de cantu fuit istetiu arregortu de su Ministrariu de s' Imparu Pubbricu.
2. Su Ministériu de su tesoro e de su bilànciu podet curregiri cun unu decretu cosa sua su bilànciu.